

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-30

Raad voor Concurrentievermogen

Nr. 631

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 februari 2025

Hierbij bied ik uw Kamer, mede namens de Minister van Economische Zaken, de Geannoteerde Agenda voor de informele Raad voor Concurrentievermogen, onderdeel onderzoek & innovatie, van 10–11 maart te Warschau/Polen aan.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
E.E.W. Bruins

De strategische rol van het volgende Europese kaderprogramma voor O&I

Beleidsdebat

De Raad bespreekt tijdens een beleidsdebat de strategische rol van het volgende EU kaderprogramma voor onderzoek en innovatie (O&I) voor het concurrentievermogen van de Europese Unie. Het voorzitterschap beoogt daarbij in te gaan op de rol van het kaderprogramma bij het creëren van baanbrekende wetenschap en innovatie, strategische autonomie en technologische soevereiniteit van de EU. In opvolging van deze discussie, wil het voorzitterschap, en marge van de informele raad, een «Warschau-verklaring» aankondigen. Hierin zal naar verwachting de strategische rol van en noodzaak voor een robuust, effectief, open en adequaat gefinancierd EU kaderprogramma voor O&I centraal staan. Een belangrijk element van de verklaring is dat onderzoekers en innovators op een betekenisvolle manier kunnen bijdragen aan het oplossen van de belangrijkste uitdagingen van deze tijd. Ook wil de verklaring benadrukken dat juist voor O&I een middellang en lange termijn aanpak door middel van een kaderprogramma dat cruciaal is voor de strategische positionering van de EU wereldwijd.

Nederlandse positie

Het EU kaderprogramma voor O&I is belangrijk voor Nederland. Nederlandse deelnemers, zoals universiteiten, hogescholen, onderzoeksinstituten en bedrijven, doen zeer succesvol mee in het huidige kaderprogramma Horizon Europe (2021–2027). Sinds de start van Horizon Europe is na Duitsland, Frankrijk en Spanje, het meeste budget aan Nederlandse deelnemers toegekend; inmiddels ruim 4,3 miljard euro (9%). Het kaderprogramma stelt het Nederlandse kennisveld en het innovatieve bedrijfsleven onder meer in staat om wereldwijd aan de O&I-top mee te doen, bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke uitdagingen en het versterken van het concurrentievermogen en open strategische autonomie van Nederland en de EU. Het op 14 oktober 2024 aan u verzonden Nederlandse *vision paper* over het volgende kaderprogramma¹ beschrijft de noodzaak van voortzetting van het succes van Horizon Europe.

Nederland zal deze inzet uitdragen in de discussie. Nederland kan de Warschau-verklaring onderschrijven indien deze in lijn is met de uitgangspunten in het Nederlandse *vision paper*. De tekst van de verklaring is op het moment van schrijven nog te sterk in beweging om dit te beoordelen.

Krachtenveld

Sinds de presentatie van de plannen van de Europese Commissie voor een concurrentiekompas (29 januari 2025) en de route naar het volgende Meerjarig Financieel Kader (12 februari 2025), is onrust ontstaan bij de lidstaten en het kennisveld over de vraag hoe een brede inzet op O&I en een opvolger van een EU kaderprogramma voor O&I, onder het daarin gepresenteerde flexibele concurrentievermogenfonds zal komen te vallen. Het voorzitterschap beoogt met de Warschau-verklaring een signaal af te geven over het belang van een stabiele, gecoördineerde en op O&I toegespitste inzet waarbij lidstaten volwaardig meepraten en meebe-slissen, zodat het lange termijn concurrentievermogen van de EU blijft geborgd en maatschappelijke uitdagingen kunnen worden opgelost.

¹ The Netherlands vision paper on the future EU Framework Programme for Research and Innovation FP10 | Rapport | Rijksoverheid.nl

Verbeteren van het ecosysteem voor Europese startups en scale-ups

Beleidsdebat

De Raad zal een beleidsdebat voeren over het verbeteren van het ecosysteem voor Europese startups en scale-ups om hun groei en veerkracht in Europa te stimuleren. Daarmee beoogt dit agendapunt richting te geven aan de voorziene strategie voor Europese startups en scale-ups, zoals aangekondigd voor het tweede kwartaal van 2025 in het jaarlijkse werkprogramma van de Europese Commissie².

Nederlandse positie

Nederland verwelkomt het feit dat er een gerichte strategie op EU-niveau komt voor startups en scale-ups, aangezien zij een belangrijke bijdrage leveren aan het versterken van het concurrentievermogen van de EU. In lijn met de Kamerbrief over de kabinetsvisie op EU-concurrentievermogen³ zal de inzet zijn dat toegang tot financiering en (privaat) durfkapitaal belangrijk is voor dit type bedrijven om te kunnen innoveren, verduurzamen en groeien. Met name startups die willen opschalen, hebben vaak te weinig toegang tot het benodigde durfkapitaal en perspectief op latere (eigen vermogen) investeringen in de EU. De rol van de European Innovation Council (EIC) is cruciaal voor het verschaffen van toegang tot financiering en durfkapitaal waarmee start-ups baanbrekende innovaties kunnen identificeren, ontwikkelen en opschalen, zoals beschreven in het Nederlandse *vision paper* over het volgende kaderprogramma⁴. Er zal verder aandacht gevraagd worden voor het vergroten van de risicobereidheid vanuit o.a. de EIB Groep en nationale stimuleringsbanken en -instellingen alsook vanuit de EU-begroting door betere verbinding tussen de EIC en InvestEU, zodat er meer mogelijkheden zijn voor vervolginvesteringen. Daarnaast zal Nederland aangeven dat de samenwerking tussen startups en scale-ups en andere partijen zoals kennisinstellingen, onderzoeksinstellingen, grote bedrijven, overheden, private investeerders, maatschappelijke organisaties en infrastructuur binnen onderzoeks- en innovatie-ecosystemen belangrijk is om de valorisatie van onderzoeksresultaten te vergroten. Voldoende capaciteit en kennis bij dit soort partijen om met startups en scale-ups samen te werken zou een aandachtspunt moeten zijn in de voorziene strategie voor Europese startups en scale-ups. Er is tevens aandacht nodig voor versimpeling van regelgeving, waar mogelijk, evenals een goede verhouding tussen ongebonden en thematisch gedreven Europese financiering voor startups en scale-ups. Hier zal de Europese Commissie naar verwachting in Q4 invulling aan geven via de Innovation Act.

Krachtenveld

Binnen de EU is er brede consensus over de problemdiagnose dat er te veel belemmerende factoren voor startups en scale-ups zijn om succesvol op te schalen, door lastige toegang tot kapitaal, bureaucratie, fragmentatie en tekorten aan talent. Met name het Draghi-rapport heeft het gezamenlijke besef van de urgentie van dit probleem vergroot. Wat betreft specifieke oplossingsrichtingen lichten lidstaten onder andere de noodzaak van het versterken en verenigen van Europa's startupeco-systeem uit, evenals het vergroten van de beschikbaarheid van durfka-

² Commission work programme 2025 - European Commission.

³ Kamerstuk 21 501-30, nr. 621.

⁴ Kamerstuk 33 009, nr. 149.

pitaal⁵. Daarnaast is er bij lidstaten en veldpartijen een gedeeld begrip van de belangrijke rol die de EIC speelt in het verschaffen van toegang tot financiering en durfkapitaal voor Europese startups en scale-ups.

⁵ The EIC Forum presents its recommendations to close Europe's innovation gap - European Commission.